

TÖLT

DANSK
ISLANDSHESTEFORENING

NO. 2 | 2020

DE BEDSTE RIDEHESTE GÅR "OP AD BAKKE"

Gårdens første føl
blev en stjerne

Tema

NYE AVLSMÅL

[KØBTE ET KAMERA OG DROG MOD NORD | I LEDPROBLEMER OG FODER I BLIV KLOGERE PÅ HESTENS
INDLÆRING I SOMMERFUGLE I MAVEN FØR ÅRETS FØRSTE KÅRING]

Nurture
like nature™

Føllets fremtid

Fodring af hoppen sidst i drægtigheden er afgørende for føllets vækst og udvikling. Ekstra tilførsel af energi, protein og sporstoffer forsyner hoppe og føl med de næringsstoffer, der kan sikre føllet en succesfuld fremtid som ridehest.

Læs mere på www.hippolyt.dk

St Hippolyt®

Tel. 7020 5344 · hippolyt@hippolyt.dk

INDHOLD

08 Verdensklasse i første hug

Højgaardens første føl hed Garpur. Han blev VM-deltager i både sport og avl. Lars Mehl satsede på gode hopper, da han grundlagde sin avl – og ramte plet.

42

Tema: Nye avlsmål

SMÅSTOF

06 Muleposen

ARTIKLER

- 08 Fra turrytter til topavler på rekordtid
- 14 Tølt "op ad bakke" – mod bedre rideheste til alle
- 16 Det bliver lettere at aflæse, hvad hesten er god til
- 18 Avler: Fremover passer tal og virkelighed bedre sammen
- 19 Nu skal ørerne være tynde – hvor er vi på vej hen?
- 20 Kåringstrytter: Jeg er spændt på årets første kåring

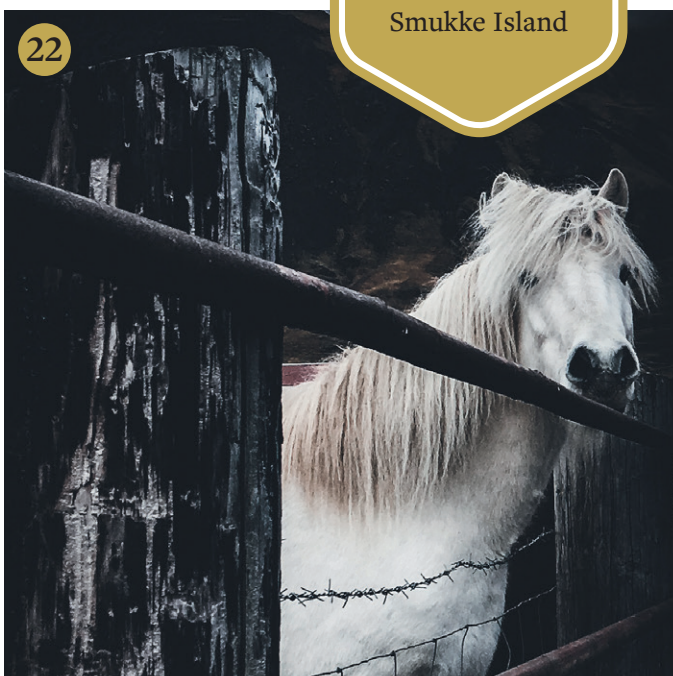
- 40 Spørgehjørnet: Hedelands nye klub lever for fællesskabet

FAGLIGT

- 30 Forskeren: Fyrværkeri, flugt og tilvænnning – miniguide til indlæringsteori II
- 34 Stafetten: Gode rideoplevelser og toppræstationer
- 38 Kostvejlederen: Mange heste får led-problemer – tilskud, ingredienser og funktion
- 42 Brevkassen

HESTEN I GLIMT

Smukke Island

Hvad er en god hest?

Skovtursrytteren på 10 år og stævnerytteren, der vinder sin 38. roset har forskellige krav og svar. Men ønsker vi os ikke allesammen en lettilgængelig og flot ridehest? En stolt og modig islandsk hest, der tølter, bare vi tænker på det? En trivelig hest, der er dejlig at sidde på med en stærk, langtidsholdbar krop?

Avlsmålene for den islandske hesterace er netop revideret. Baggrunden er bl.a. at integrere ny forskning i, hvordan hestens bygning understøtter kroppens funktionalitet og gør den selv bærende, smidig og letridelig for store og små hestemennesker i alle segmenter.

I denne udgave af TÖLT går vi tæt på de mål, der skal være med til at forene gode heste- og rytterliv og bevare racens værdifulde alsidighed fremover.

Vi interviewer Þorvaldur Kristjánsson, som er et af de mennesker i verden med størst viden om avl af islandske heste.

Han har sammenholdt 10.000 kårede hestes bygningsmål med deres karakterer for rideegenskaber. Konklusion: Særligt udformningen af hestens ryg og kryds har afgørende betydning for dens succes som letridelig gangartshest. I temaet om de nye avlsmål bliver vi klogere på baggrunden for og perspektivet i at integrere den nye viden i avlssystemet.

Vi taler desuden med erfarne avlere og spørger kåringsrytter Steffi Svendsen, om hun er klar til årets første kårning. Her skal kåringsheste med hende på ryggen vise en række nye opgaver, fx tølt for løse tøjler, for at opnå de højeste karakterer. – Det er også en del af de nye avlsmål.

Hvis du tænker, at det er umuligt at producere topheste som ny avler, skal du skynde dig blade om på side 8 til det inspirerende interview med Lars Mehl. Sammen med sin kone ville han opgradere parrets skovtursheste. De investerede i kårede hopper til at producere egne rideheste. Det første føl fik navnet Garpur fra Højgården, VM-deltager i sport og avl...

Kendte formater som "Læsernes pletsud," "Træneren" og "Dyrlægen" holder pause i TÖLT. Til gengæld kan du møde sportsrytter Christina Johansen, som arbejder med unge ryttertalenter. Du får input til fodring af heste med ledproblemer fra Kostvejlederen, mens adfærdsforsker Janne Winter guider dig i, hvordan du kan vænne din hest til fyrværkeri – husk at starte i god tid. 🐾

TÖLT – nu i ny, lækker papirkvalitet – handler om din hest og livet sammen med den.

Pernille Engsig Eskildsen
Medredaktør

Pernille Engsig

TÖLT

FAGMAGASIN UDGIVET AF
DANSK ISLANDSHESTEFORENING
52. årgang | NO. 2 | 2020

Dansk Islandshesteforening
Bedervej 101, 8320 Mårslet
Tlf. 8747 5075
sekretariat@islandshest.dk

Telefontid: mandag - torsdag kl. 9 - 13
Fredag kl. 9 - 12

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
Mie Trolle

MEDREDAKTØR
Pernille Engsig Eskildsen
toelt@islandshest.dk

REDAKTION
Medredaktør Kristina Christensen
kristina@islandshest.dk

TÖLT bestræber sig på at give indsigt og være samlingspunkt for folk med islandske heste i Danmark.

Genoptryk eller elektronisk gengivelse af bladets artikler er tilladt efter aftale med redaktøren. Redaktionen modtager gerne ideer og inspiration til TÖLT, men kan naturligvis ikke garantere, at alt bliver taget op. Ligesom redaktionen forbeholder sig ret til at redigere i på forhånd aftalte tekster samt afvise annoncer, som strider mod foreningens interesse. Artikler i TÖLT udtrykker ikke nødvendigvis foreningens eller redaktionens synspunkt.

ABONNEMENT
360 kr. DI-medlemmer
485 kr. klubmedlemmer
600 kr. alle andre + udland

FORSIDEFOTO
Christina Gamborg

ANNONCERING
Birthe Christiansen
Tlf. 51 46 61 99
annonce@islandshest.dk

**DESIGN
& PRODUKTION**
Mediegruppen as

OPLAG
2.100

ISSN
0900-1263

Trykt på FSC® certificeret papir hos trykkeri, der er kvalitets- og miljøcertificeret iht. ISO 9001/14001. Papir: Amber Graphic

Forsikring er en tillidssag

– både før og efter skaden er sket

Vores forsikringer giver dig tryghed – både før og efter skaden er sket. Vi behandler 90 % af alle skader inden for en uge. Læs mere på www.dansk-hesteforsikring.dk eller kontakt os på tlf. 63 57 11 22.

**dansk
hesteforsikring**

Islandshesteryttere samles i vildmarken

En vidunderlig højlandsregion midt i Norge danner rammen om den første FEIF Riders Camp nogensinde. Norsk Islandshestfor-
ening (NIHF) er vært, mens initiativtager er FEIF Leisure Riding
Committee, der arbejder for at bringe islandshesteryttere fra hele
verden sammen. Spektakulær natur fra hesteryg og socialt sam-
vær med over hundrede andre islandshesteentusiaster venter i
dagene d. 19.-23. august. Du kan tage din egen hest med eller
leje en hest. Tilmelding og betaling skal foretages 23. marts 2020.
Se mere på islandshest.dk

Nordic Ice Games 2020 indfrier arrangørens ambitioner

Nordic Ice Games i Frederikshavn blev afviklet for 10. gang d. 1.
februar 2020 i Iscenter Nord i Frederikshavn og for fjerde år i træk
også som tv-produktion. Bag det setup ligger ambitioner om år
for år at tilføje fornyelse og give begivenhederne på isen flere lag,
fortæller arrangør Jan Michael Madsen:

– I år var ambitionen at skabe et hidtil uset tv-program med
redaktionelt tilrettelagte journalistiske indslag, live interaktion med
seerne og større fokus på visuel fremtoning. Den ambition synes
jeg, vi indfrie og mere til. Nemlig at give publikum mulighed for at
opleve internationale og højt præsterende ekvipager, som man ikke
normalt ser i Danmark. Stemningen var helt i top, endda i en grad,
som jeg ikke synes, vi har mærket tidligere. Vi glæder os også over,
at publikum viste os tillid ved at købe billetter, inden de reelt vidste,
hvem de fik at se på isen.

Workshop med Claus Toftgaard

Den 21. marts åbner DI-Uddannelse dørene for en
workshop målrettet instruktører, trænere og interesse-
rede, der søger om wildcard. Underviser er heste- og
humanfysioterapeut Claus Toftgaard. Emnet er ryt-
teranalyse og bevægeanalyse af hest i teori og praksis.
Ansøgningsfrist: 9. marts via sporti.dk

DI TALKS

ved Icehorse Festival 2020

TORSDAG 2. APRIL

- 13.00 **Hanne Bjerre**
*Hvordan viser du din hest bedst
i en sportskonkurrence*
- 14.00 **Filippa Montan**
SamtaleSalon ved Kari Baklund
- 15.00 **Anne Soelberg**
*Horsemanship og biomekanik
– Holdbar træning af din islandske hest*

FREDAG 3. APRIL

- 10.00 **Workshop v. Nanja Kreutz og Pia Rosenfell**
Din hest som guide
- 14.00 **Jón Stenild**
Vejen til et mesterskab
- 15.00 **Jóhann Skúlason**
SamtaleSalon ved Kari Baklund
- 16.00 **Þorvaldur Kristjánsson**
*New breeding goals and guidelines
for breeding assessments*

LØRDAG 4. APRIL

- 10.00 **Workshop: v. Kirsten Levinsen**
Genstart din krop
- 14.00 **Julie Christiansen**
Fra Wild Card til verdensmester
- 15.00 **Kristiane Klindt**
Skal du ha' føl i år?
- 16.00 **Heimír Gunnarsson**
*New breeding goals and guidelines
for breeding assessments continued*

DI Talks er sponsoreret af:

WWW.ISLANDSHEST.DK
WWW.ICEHORSEFESTIVAL.COM

Enestående mulighed for unge:

Youth Cup i Danmark

Danmark er vært for FEIF Youth Cup 2020! Det handler om at opmuntre unge fra hele verden til at mødes om den islandske hest og opleve forskellige kulturer og traditioner, når FEIF Youth Cup 2020 afholdes d. 18.-26. juli på Vilhelmsborg ved Aarhus. DI's juniorudvalg er vært ved den ugelange og internationale islandshestebegivenhed, hvor ryttere fra 14-17 år kan glæde sig til at være sammen med andre unge fra hele verden, der også elsker islandske heste. Her venter højt kvalificeret træning og undervisning i internationale teams og en afslutning med FYCup, der er et internationalt stævne. Invitation finder du på islandshest.dk under fanen Junior.

Tilmeldingsfrist: 3. april 2020.

NYE ANLÆG VEDLIGEHOLDELSE RENOVERING

AF OVALBANER OG RIDEBANER

KONTAKT OS:

**Gustavsens
Anlæg**

- i grunden er vi bedst...

Gustavsens Anlæg ApS
Gummesmarkvej 11 · 6740 Bramming · Tlf.: 75 170 111
www.gustavsens-anlaeg.dk

Møllerens NATUR MÜSLI STRUKTUR

Til hesten hvor der ønskes et lavt indhold af stivelse og sukker. Natur Müsli er et balanceret foder, som kan anvendes uanset om hesten er i let arbejde eller skal præstere på højt niveau.

- Lavt indhold af stivelse (9%)
- Lavt indhold af sukker (5%)
- Højt indhold af struktur
- Understøtter hestens fordøjelse

Pr. stk. kr.
189,-

Eggersmann Mit Hestefoder

WESERLAND MASH KORNFRI

I Weserland Mash er korn og hvedekliid erstattet af fordøjelsesfremmende naturlige råvarer. Indeholder blandt andet 20% risklid, 35% hørfrø og 20% tørret æble.

- Kornfri
- Højt indhold af omega 3- og 6 fedtsyrer
- Rig på råfibre og meget velsmagende

Pr. stk. kr.
229,-

HORNSYLD KØBMANDSGAARD A/S

TELEFON 75 68 73 00

Find nærmeste forhandler her:
moellerens-hobbylager.dk

..

Fra turrytter til topavler på rekordtid

Med lynfart har Lars og Mie Mehls heste fra Højgaarden ramt toppen af dansk islandshesteavl og international islandshestesport. Investeringer, tilfældigheder og held i avslotteriet har leveret medvind på ovalbaner, kåringsbaner og på livets bane. Parret, der blev årets avlere i 2019, har for nylig valgt at give slip på nogle af gårdens stjerner. For alting har sin tid.

[Tekst: Kristina Christensen Foto: Andreas Hejndorf, Sofie Lahtinen Carlsson]

Hnota fra Højgaarden DK2014200535 er kåret med 8,46 for rideegenskaber og 8,35 for bygning og total: 8,39 med rytteren Søren Madsen i sadlen og en stolt avler, Lars Mehl ved siden. Hnota deltog i VM for avl i 2019. Hnota er nu solgt til Holland.

Bæret og stolt. Sådan følte Lars Mehl det indeni, da han og hustruen Mie Mehl blev udnævnt til årets avlere i Dansk Islandshesteforening i 2019.

– Det var et skulderklap for et ungt stutteri, som kom på landkortet med købet af Hnokki frá Fellskoti i 2012. Før Hnokki var vist der ikke rigtig nogen, der kendte Højgaarden, siger Lars, mens han griner og opruller den hæsblæsende rejse ind på den internationale islandshestescene. Senest med hingsten Garpur fra Højgaarden og hoppen Hnota fra Højgaarden, der var repræsenteret i henholdsvis sport og avl ved VM 2019.

– Vi ønskede os jo bare et landsted med vidder og med højt til loftet, indleder Lars, inden han uddyber, hvad der drev parret til at gå ind i islandshestearv med samarbejdspartnere og dna fra øverste hylde.

Erfaringer fra erhvervslivet i spil

Fra Lars var helt ung har han været selvstændig erhvervsdrivende. Et arbejdsliv i restaurationsbranchen med fart på og engagementer i nogle af landets største byer. Mie lige sådan. Også selvstændig. Og travl. Et arbejdsliv, der i 2004 fik parret til at søge ud på landet, hvor man kan gå lange ture i fritiden. De drømte om at leve et tilbagetrukket liv som landboere – der skulle dyr til! Mie ville gerne have heste, og valget faldt helt naturligt på de nemme islandske heste med det gode sind.

Tanken om at ride lange ture i områdets fredskov var i første omgang drømmen, da parret købte Højgaarden nær Them ved Silkeborg i 2004. Efter købet af de to første islandske heste, gik de på udgik igen. Mie ønskede sig en bedre ridehest.

Vendepunktet sker, da chancen byder sig for at købe Hnokki frá Fellskoti.”

Gamle blodlinjer i nye sammenhænge

Her får Lars og Mie et råd, der bliver afgørende. Hvorfor ikke starte ud med at anskaffe hopper, der i karingssammenhæng er højt bedømt? Sats på det! Og når I ikke gider at ride på hestene mere, kan I avle på dem!

– Det lød jo egentlig fornuftigt nok, som Lars siger. Han har klaret sig selv økonomisk fra han var ret ung, og den erfaring tog han med ind i det nye kapitel: Et liv som ➔

Garpur fra Højgaarden til VM i 2017, hvor han repræsenterede Danmark i klassen hingste 7 år og ældre. Garpur er kåret med 8,44 for bygning og 8,72 for rideegenskaber. Mor: Eir fra Elvebakken. Far: Gneisti fra Stall Kjersem.

landbo med indkøb af gode islandske heste. Der var bare lige dét, at højt bedømte dyr lå i en noget højere prisklasse, end de første heste, som havde parret anskaffet sig. Der måtte tænkes en ekstra gang.

– Fra livet som selvstændig har jeg lært, at du ikke bare hovedkulds skal kaste dig ud i tingene. Så ender du ud med at brænde

I starten af 2010'erne placerer vi os i en ny generation af avlere i Danmark, der har samme – skal vi kalde det tilgang – til avl af islandske heste.”

nallerne. Vi måtte definere, hvad vi ville, og hvilke muligheder, vi fik mellem hænderne.

Gamle blodlinjer i nye sammenhænge

Mie og Lars startede helt lavpraktisk med at ringe og maile til avlere på Island, der havde heste til salg.

– Vi tog til Bededagsstævne i Herning, hvor vi blev fascineret af de flotte dyr, hingstene. Vores hjerter faldt pladask for den del af avlen, hvor man selv kunne have en hingst. Jeg kan også huske, at vi tog til VM i 2011 uden at kende ét eneste menneske. Derefter kan man vist godt tale om, at tingene gik stærkt, griner Lars lunt, mens han forklarer, at han og Mie siden bygger den hoppestamme op, som de baserer deres avl på i dag.

I 2007 køber de hopperne Gola frá Kommu og Eir fra Elvebakken. Snart følger hingsten Toppur frá Skardi samt hingsten Ísak frá Efri-Langholti, der har samme mor som tophingsten Garri frá Reykjavík. Lars havde gjort sit hjemmearbejde. Han forklarer, at han var mere optaget af at bringe morsiden hos Garri frá Reykjavík i spil end Garris far-

side, avlsmatadoren Orrí frá Thufu í Landeyjum.

– Det kunne jo være sjovt at få et bitte føl eller to og gerne med et par rigtig gode hingste, som vi mente ville passe perfekt til vores hopper.

De første hopper ifoles på Højgården i 2007. Gårdens første føl skulle vise sig at blive netop dét, som de fleste avlere drømmer om.

En ny generation af avlere

Lars og Mie grundlægger altså deres stutteri ud fra filosofien om at avle på et højt bedømt hoppemateriale. Hestene skal hovedsageligt være til egen glæde og fornøjelse. Formålet er at avle få føl, hvis udvikling familien kan følge fra føl til færdiguddannet ridehest, mens visionen er at avle de bedste islandske heste med et indbygget brugsregister, der spænder fra fornøjelig fritidshest med tænderingskapacitet til høje sportsklasser.

– I starten af 2010'erne placerer vi os i en ny generation af avlere i Danmark, der har samme – skal vi kalde det tilgang – til avl af

islandske heste. Avlere i en moden alder, der starter med at investere lidt penge. Nogle, der ligesom os, måske har redet i fritiden, og som vælger at geare op, fordi man træffer et bevist valg om at putte penge i det. Nordal Hestar og Skovhuset Islandsheste er også unge stutier med rigtig fine avlsmæssige resultater indenfor de seneste ti år, siger Lars.

Nogle af hopperne har føl ved siden, og så runder vi 120 ekstra heste på gården...”

– Vendepunktet sker, da chancen byder sig for at købe Hnokki fra Fellskoti. Da vi køber ham, er han en højt profileret sports-hingst, der står som en del af et konkursbo.

Hnokki åbner døren for stjernen Garpur

Med Hnokki følger massiv opmærksomhed fra islandshesteverdenen. Hnokki har vundet guld ved VM i T1 i 2011 og guld i T1 ved VM i 2013. Med ham tager begivenhederne fart for Lars og Mie, der rider med på bølgen. Det, der startede som en hobby, griber om sig og går helt ind under huden.

Højgårdens allerførste føl kalder Lars og Mie for Garpur. Det er nemt at udtale.

– Den islandske udtale har aldrig været min spidskompetence, griner Lars, mens han i en sidebemærkning for sjov funderer over, om folk mon husker heste fra Højgaarden, fordi deres navne er nemme at udtale?

– Det er da en ret smart forretningsstrategi, som jeg aldrig har tænkt over, siger han og griner igen lidt af sig selv.

I det hele taget fortæller Lars åbenhjertigt om de begivenhedsrige år. Han kan tydeligt se successen udefra. Han deler gerne ud af sine holdninger og sine erfaringer som ny islandshestesavler med flotte resultater, ligesom han gerne fortæller om de følelser, der opstår i clashet mellem hjerte og fornuft.

– Det er en del af at være avler, som han siger.

– Der er tider, hvor der skal siges farvel, og der er tider for beslutninger, som kan medføre skrammer. Når man sigter mod høje resultater, får man de fineste og mest uforglemmelige oplevelser. Du får også skrammer, som du lærer af. Garpur (fra Højgaarden red.) bliver hingsten, der for alvor tager os med ind på den store VM-scene. Han bringer os begge dele. Som ”ælling” viser han ingen særlige kapaciteter. Han deltager første gang i 2015 til VM i sport for Island med en islandsk rytter. I 2016 og 2017 får han en opsigtsvækkende kåring og udtages til at repræsentere dansk avl ved VM i Holland samme år. Han bliver en af stutierets avlsstjerner som samtidig gør en fantastisk karriere på sportsbanerne. Indimellem skal vi træffe afgørende valg for, hvordan vi synes et godt hesteliv skal være for vores hingst. Set i det lys og i de skiftende kontekster, han har befundet sig i, lærer vi vores grænser at kende for, hvad vi synes, vi kan byde en tophingst som ham.

Höföi fra Snjallsteinshöföa II

IS2000186850

Bygning 8,24 Rideegenskaber 8,64

Total 8,48

Dansk mester i F1 2010. Til kåringen fik han 9 for pas, vilje og sind, form u. rytter og langsom tølt, 9,5 for hove.

Höföi giver utrolig smukke, velbyggede og velrejste afkom. Høje, langbenede og gode proportioner, med en super ansat hals. Højest kåret afkom indtil nu er Náttar fra Slippen, kåret med 5 x 9 og 2 x 9,5 og en total på 8,34 som 4-gænger.

Höföi bedækker hos Stutteri Is-Ranch i Varde

www.is-ranch.com Clauss 20405589 claus@konstruktoren.dk

Back to basic i balance

I årene efter VM 2013 modtager parret op mod 80 hopper om året til bedækning på Højgaarden.

– Nogle af hopperne har føl ved siden, og så runder vi 120 ekstra heste på gården, siger Lars.

*Når vores hoppe-
stamme er avlet ud,
tænker jeg, at antallet
af heste her på
Højgaarden regulerer
sig fint.”*

– Vi har én fuldtidsansat og kan kun få tingene til at gå op, fordi vi begge to er selvstændige og tilrettelægger vores egen arbejdstid. Vi er stærkt optaget af det ansvar, der følger med, når vi skal passe på andres heste. Vi vil gerne leve op til, at de hopper, der kommer til os, skal have fuld opmærksomhed med alt hvad det indebærer af specialhensyn til fx foder og eksem.

Når han ser tilbage, kan Lars godt se, hvorfor han og Mie indenfor det seneste år er blevet enige om at trappe ned. Det er indgribende i tilværelsen at passe en virksomhed og være hingsteholder. For nylig har de derfor valgt at sælge Garpur og hingsten Thór-Stein frá Kjartansstöðum. I februar 2020 solgte de også Hnota fra Højgaarden, som var udtaget til at repræsentere dansk avl ved VM i 2019 i klassen for 5-års hopper.

Der er en tid for alting

Meningen med Højgaardens avl har aldrig været kvantitet. Meningen har heller aldrig været at skille sig af med afkom uden at kende deres kapacitet som rideheste. Mie og Lars vil derfor stadig følge en strategi om at kende deres avlhopper som rideheste, inden de trækker føl på dem.

– Nu giver det mening ikke at samle for stor en hesteskare. Når vores hoppestamme er avlet ud, tænker jeg, at antallet af heste her på Højgården regulerer sig fint. Til den tid er vi måske også ved at have en alder, hvor

De første år som avler af islandske heste har været ekstremt hektiske, fortæller Lars Mehl. Fremover skal der trappes lidt ned på gården.

vi gerne vil bruge vores tid på noget andet end heste. Vi kan være ubeskriveligt stolte af, at fx Garpur har kunnet præstere på et højt plan, siden han var så ung. Han kunne i bund og godt have fortsat, men der er en tid for alting.

Når det er tid at sige sælge og sige farvel til en af deres heste, vil Lars og Mie gerne kunne sige, at de har kendt den gennem mange år. Det giver det bedste grundlag for tage stilling til, hvem de gerne vil sælge til, forklarer Lars og indrømmer, at den dag Garpur stod i traileren, dér gjorde det sgu ondt.

– Garpur er solgt til avlere i Rhinlandet. Han skal gå i stod med enkelte hopper og går en fremtid i møde, hvor han formentlig vil gå under radaren. Hnota skal vi selv aflevere i Holland om ikke så længe. Det er vigtigt for os at aflevere vores heste og tage del i, hvor de skal tilbringe deres nye liv.

I år kommer der fire føl. De fik syv føl i 2019, Højgaardens største årgang. 🐾

IS2011157800

BLUP 115

SJÄRMÖR FRÅ VARMALÆK

STANG 142 CM

BYG	8,17
RID	8,25
TOTAL	8,22

Sjärmör er en smuk 5-gænger hingst med en fantastisk stamtavle, en flot farve og de smukkeste brune øjne – en rigtig charmetrold. Han er en meget nem ridehest, altid samarbejdsvillig og lydig. Til stævner har han gjort det godt særligt i T2 og A-flok.

Sjärmör bedækker hele sæsonen på Stutteri Pilehøj i Fredensborg, Nordsjælland.

Pris 5.000 kr + moms + attest.

For mere information om Sjärmör samt bedækningsbetingelser kontakt Anne-Mette B. Nielsen på 26 44 73 23 eller abn@beske-nielsen.com

DK2006107673

BLUP 121

KILJAN FRA KATULABO

STANG 140 CM

BYG	8,28
RID	8,79
TOTAL	8,58

Ivrig, entusiastisk, samarbejdsvillig, udtryksfuld og store bevægelser. Sølvvinder til VM AVL 2013. Kiljan er en alsidig ridehest, der med succes har deltaget i Gædingafimi, 5.1, 4.1 og ikke mindst T1 og B-flok hvor han i 2019 fik bronzemedalje til DM. Særlig skal fremhæves Kiljans fantastiske hurtigtølt. Man stiger altid af Kiljan med et stort smil efter en uovertruffen ridetur. Han avler sportsbyggede rideheste med let til tølt. Kiljan bedækker hele sæsonen på Stutteri Pilehøj i Fredensborg, Nordsjælland.

Pris 7.000 kr + moms + attest.

For mere information om Kiljan samt bedækningsbetingelser kontakt Birgitte Simoni på 26 48 01 28 eller pilehoj@mail.dk

Tølt ”op ad bakke” – mod bedre rideheste til alle

Hvordan former vi en afslappet hest til dig, der vil tølte glad og tryk over lyng og lava.

En fremadsøgende hest til dig, der vil smide armene i vejret efter sejren i speedpas.

En elegant hest til dig, der vil avle næste generations pryd. En hest, hvis krop

og psyke er med til at sikre dens alsidighed, velbefindende og holdbarhed.

Avlsmålene for den islandske hest er med til at definere og sætte de standarder, der skaber din gang. I dette tema gør TÖLT dig klogere på de nye mål, som bl.a. er udviklet på baggrund af forskning i, hvordan hestens bygning påvirker dens krops funktionalitet og egenskaber som ridehest. Vi taler med forskere, avlere og ryttere, der har én ting til fælles: Fokus på den gode ridehest.

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen Foto: Henrik Bjerregrav, Horses of Iceland og Ráðgjafarmiðstöð Landbúnaðarins]

TEMA

Nye avlsmål

Kunne du finde på at begrave dig i 10.000 kåringsresultater for at finde sammenhæng mellem hestes bygning og rideegenskaber? Hvad med at filme hundredvis af kåringsheste med en særlig 3D-teknologi for at

trække flere end 400 mål ud af hvert enkelt individ? Det har den islandske avlsleder, dommer, forsker og medlem af FEIF's avlskomité Þorvaldur Kristjánsson præsteret i sin PHD om sammenhæng mellem bygning og rideegenskaber, der nu er med til at definere den islandske hesterace.

Spørger man ham om baggrunden for de reviderede avlsmål og bedømmelseskriterier, lyder svaret:

– Overordnet vil vi forsyne forskellige typer af ryttere med heste af høj kvalitet. De fornyede avlsmål er ikke en revolution, men det er blevet mere tydeligt, at vi går i retningen af lettilgængelige heste, som kan bruges og nydes af vidt forskellige ryttere til vidt forskellige aktiviteter. Netop alsidigheden ved den islandske hest er særlig og værdifuld, og den ønsker vi at bevare for fremtiden. Samtidig vil vi sikre hestens holdbarhed og velfærd og at konkurrencer og shows er så hestevenlige som muligt.

Hvad er de vigtigste ændringer i den nye bedømmelsesskala?

– Vi har øget fokus på hestens kropsfunktion i gangarterne, balance, blødhed, lethed, elasticitet og selvbæring. Det er for at sikre, at de heste, der får høje karakterer, er gode rideheste til både sport, fritid og turridning. Redskabet er en mere veldefineret bedømmelsesskala, som indeholder bedre og mere detaljerede beskrivelser af hver egenskab.

– Omkring karaktergivning for rideegenskaber er der kommet mere fokus på kvaliteten i langsom galop samt tølt og trav i langsomt tempo, når der gives karakterer for 9,0 eller højere. Karakteren for vilje og sind vægter nu to procent mindre end tidligere. Det er den mest vigtige karakter, men det er også den sværeste at bedømme med sikkerhed. Gangarten skridt vægter til gengæld to procent højere. Den egenskab er også indirekte med til at vise hestens evne til at kunne slappe af og være mentalt i balance under rytter.

Þorvaldur Kristjánsson er forsker, Islands avlsleder, dommer og medlem af FEIF's avlskomité.

– På bygningssiden er der kommet tydeligere beskrivelser af kravene til de enkelte kropsdele, hvor vi har hævet vægtningen af ryg og kryds, som vi ved er helt afgørende for hestens evne til selvbæring, fortæller Þorvaldur Kristjánsson.

Her er vi tilbage ved din analyse af de 10.000 kåringsresultater. Hvad fandt du ud af?

– Der er, og det er måske ikke så overraskende, evidens for, at kvalitetsheste med gode gangarter er bygget på en måde, som gør det let for dem at have selvbæring. De "går op ad bakke." De har en højt ansat, velrejst hals, en høj mankekam og et stærkt kryds. Den forreste del af ryggen er højere end den bagerste del. Samtidig er de ikke for smalle mellem forbenene – der skal være en vis bredde. De kvaliteter har vi belønnet i kåringsystemet hidtil, men i opdateringen er den nye viden implementeret ved at beskrive det mere tydeligt og detaljeret.

Nogle mener, at vores heste går for meget i retningen af fintbyggede sportsponyer? Hvor er den robuste type blevet af?

– Det argument hører jeg faktisk tit. Vi tænker selvfølgelig også skønhed og elegance i kåringsystemet, for vi vil gerne have smukke heste. Men vi sætter funktionalitet højere. Jeg plejer at vise folk billeder af to hingste fra omkring 1940. Den ene er høj, velrejst og elegant med en lang, slank hals, en moderne type. Den anden er lav, tung og robust. Begge typer havde man altså for mange år siden, hvor der var stor variation i udtrykket. Med tiden har vi lavet en mere velrejst hest med en bedre overlinje. Det er efter min mening

– En god ridehest er ren fornøjelse i naturen og på ovalbanen. Ved at arbejde på at forbedre hestens bygning, øger vi dens kropsfunktionalitet. Målet er, at den kan udføre de opgaver, som rytteren ønsker med lethed. Her er udformningen af ryg og kryds afgørende, og derfor fokuserer de nye avlsmål især på en god overlinje som går "op ad bakke," siger Þorvaldur Kristjánsson.

en god ændring. Det primære er, at vi forbedrer hestenes bygning, så den kan bruge sig med korrekt kropsfunktion og udføre de opgaver, vi ønsker med lethed. Det giver gode, pålidelige og lettilgængelige ride-

heste, som børn og voksne på alle niveauer kan nyde i mange år. Jeg mener helt klart, at vi er på rette vej. 🐾

Turistheste og topheste har ens afstamning

I et mindre forskningsprojekt analyserede forskeren Gísli Guðjónsson under Þorvaldur Kristjánssons supervision afstamningen på 400 heste, der blev brugt til turridning med turister på Island. Han sammenlignede turhestenes data og afstamning med dømte avlshestes. Det viste sig, at de to umiddelbart vidt forskellige slags brugsheste havde nøjagtig ens avlsmæssige baggrund. De samme, kendte hingste var repræsenteret lige meget i deres afstamning. Ifølge Þorvaldur er det en god indikation på, at avlssystemet giver både heste, der kan bruges som fritids- og turistheste og topheste til de mest ambitiøse ryttere.

Det bliver lettere at aflæse, hvad hesten er god til

Danmark stemte for de reviderede avlsmål til årets FEIF-konference. – Vi får øget tilgængelighed og mere brugbare informationer om hestens egenskaber, siger formand for Avlskomitéen i Dansk Islandshesteforening, Rune Hansen.

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen Foto: Mathilde Bøgh og privat]

– Danmark bakker op om de nye mål, fordi hensigten er brugbar for ryttere og avlere. Hvis du for eksempel leder efter en ny konkurrencehest, gør det nye system det nemmere ud fra kåringsresultaterne at aflæse, om hesten egner sig godt til en sportskonkurrence, siger Rune Hansen.

Han peger på, at der er lagt flere opgaver ind i de nye gangartsbedømmelser til en kåring.

– Langsom galop har fået sin egen karakter, der tæller med i den samlede kåringsbedømmelse. Det er relevant for sportsryttere, der jo viser arbejdsgalop i en konkurrence. Det samme med tølt, hvor kåringsdommerne skal se overgange fra langsom tølt til skridt

for at kunne bedømme, om hesten er blød og nem at sætte i tølt og evner balance og selvbæring. Det er brugbare informationer for alle, der rider en islandsk hest.

Fokus på firgængerkåring

Et sted i det nye reglement kræver dog ekstra opmærksomhed, mener han.

– Fremover får alle heste to total karakterer i rideegenskaber: én som firgænger og én som femgænger. Avlerne skal være mere opmærksomme på, at de også fremover avler heste med godt anlæg for tølt. Fordelen er igen, at det gør hestens egenskaber mere tilgængelige for brugerne.

Nemmere og modigere heste

Overordnet set mener han, at ændringerne er positive:

– Det giver mening at basere nogle af de nye vægtninger af fx ryg og kryds på viden om, hvad der har indflydelse på hestens egenskaber som ridehest. Det langsigtede perspektiv er, at avlerne skaber nemmere og modigere heste, der er skruet sammen, så de passer til alle slags købere.

Er vi klar til forårskåringerne i Danmark?

– Ja. Reglementet gælder fra 2020, og implementering i forhold til dommerne sker på FEIF-avlssdommerniveau. Alle dommere, også dem, der bor i Danmark, hører under FEIF. Til de ryttere og avlere, der endnu ikke har været til oplæg og seminarer, er der op- læg under DI Talks til Icehorse Festival i april

af bl.a. Þorvaldur Kristjánsson. Dansk Islandshesteforening har desuden planer om seminarer i 2020, mens guidelines til fremvisere findes på FEIF's hjemmeside. 🐾

Hvad er avlsmål og bedømmelsesskala?

Avlsmålene består af en beskrivelse af de generelle avlsmål for den islandske hests helbred, farve, størrelse og brug. Dertil er beskrivelser for de enkelte parametre og egenskaber, som også bedømmes ved en kåring. Bedømmelsesskalaen er grundlaget for kåringsdommernes karaktergivning for de specifikke egenskaber.

Det første FEIF-kåringsystem blev beskrevet i 1986. Avlsmål og racebeskrivelse blev sidst revideret i år 2000. Blækket er næsten ikke tørt på de nye dokumenter ved redaktionens afslutning og derfor ikke helt klar til at blive trykt i TÖLT. Du kan derimod fordybe dig i den fulde engelsk version på www.feif.org

Rune Hansen er formand for Avlskomitéen i Dansk Islandshesteforening.

De "gamle" kåringer gælder stadig

Rune Hansen er blevet kontaktet af hesteejere, som vil høre, om deres kårede heste nu står med andre kåringsresultater efter de nye vægtninger. Det er ikke tilfældet.

– Systemet regner ikke baglæns og ændrer slutresultaterne af de eksisterende kåringer. Der er fx andre opgavebeskrivelser i det nye reglement, så man kan ikke bare regne det om. Hvis du som hoppe- eller hingsteejer vil have din hest bedømt med de nye faktorer, kræver det, at hesten bliver vist igen.

Se avlsmål og nye vægtninger af karakterer på: www.feif.org

Sådan tæller kåringskaraktererne fremover

Karaktererne belønner de egenskaber ved en hest, som fremhæves af avlsmålene. Fra og med 2020 kommer karaktererne i en fuldkåring til at tælle lidt anderledes end hidtil. Tallene vægter i procent. Fx tæller tøltkarakteren nu 16 procent af den samlede kåring mod tidligere 15. Langsom galop tæller 4 procent, tidligere 0. Hals får mindre vægt, mens ryg og kryds (overlinje) er steget fra 3,0 til 5,5 procent.

BYGNING:	TIDLIGERE:	FREMOVER:	RIDEEGENSKABER:	TIDLIGERE:	FREMOVER:
Hoved	3	2	Tølt	15	16
Hals, mankekam og skuldre	10	8	Trav	7,5	9
Ryg og kryds (overlinje)	3	5,5	Pas	10	10
Proportioner	7,5	7	Langsom galop	–	4
Benkvalitet	6	4	Galop	4,5	3
Benbevægelse (led)	3	2	Vilje og sind	9	7
Hove	6	5	Form under rytter	10	10
Man og hale	1,5	1,5	Skridt	4	6
Total:	40	35	Total:	60	65

Sådan bliver avlsmålene til

Revidering af avlsmål er en årelang proces. Forslaget om revidering af avlsmål og bedømmelseskriterier er udarbejdet af Islands og FEIF's avlskomité. Det blev præsenteret ved FEIF-konferencen i 2019. Siden havde medlemslandene tid til at gennemgå og diskutere oplægget. I oktober 2019 blev det endelige forslag udarbejdet, og det blev vedtaget til FEIF-konferencen i Island i januar 2020.

Skridt tæller nu mere i den samlede bedømmelse, og det er godt, mener avler Søren Erik Pedersen. Her er det Agnar Snorri Stéfansson på Bjartmar fra Nedre Sveen, der scorer topkarakteren 10 for skridt til VM i femgang i 2019.

TEMA

Nye avlsmål

AVLER:

FREMOVER PASSER TAL OG VIRKELIGHED BEDRE SAMMEN

Den svære karakter for vilje og sind vægter nu mindre i den samlede bedømmelse af en ridehest. Det kan vise sig at være positivt for både avlere og ryttere fra alle segmenter, mener avler Søren Erik Pedersen, Stutteri Eyfjörd. Han er også glad for, at karakteren for skridt får større værdi.

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen Foto: Andreas Hejndorf]

Du har set forslaget til nye avlsmål vedtaget af FEIF. Hvad tænker du om det?

– Jeg vil gerne avle heste til købere, som vil ride et par gange om ugen og have en god oplevelse og heste som kan gøre sig på avls- og sportsarenaen. Nogle gange kommer der en elitehest ud af det, og så er det ekstra sjovt. De nye mål falder i tråd med ønsker fra bredde- avls- og sportsrytteren. Jeg mener, at vi i et bredt perspektiv som avlere og brugere kan være godt tilfredse. Fornyelsen skal gøre sit til, at bredden inden for den islandske hest kan identificere sig med avlsarbejdet. – At avlen og brugerne arbejder i samme spor.

Hvad ser du som den væsentligste forskel?

– Det er et positivt tiltag, at vilje og sind kommer til at vægte mindre i den samlede score ved en fuldkåring (vilje og sind går fra 9 pro-

cent til 7 procent, red). Der er andre elementer, der går op eller ned, men jeg ser vilje og sind sammen med tøltændringen (vægtning for tølt går op fra 15 til 16 procent, red.) som de vigtigste. Vilje og sind er en meget væsentlig egenskab, men samtidig den karakter, som er sværest at bedømme retfærdigt og sikkert, idet dommerne kun ser hesten løbe frem og tilbage på en kåringsbane i få minutter i løbet af dens samlede levetid. Jeg tror, at vi fremover får et produkt, hvor virkelighedens verden og tallene passer bedre sammen. Jeg tror også, at det vil give bedre og mere letridelige heste til alle segmenter af ryttere, når de individer, som måske er vanskelige at håndtere for os alle sammen, rent avlsmæssigt vælges fra.

– Karakteren for skridt kommer til at vægte højere ved at gå fra at tælle 4 procent til at tælle 6 procent. Det synes jeg er godt, for vi

ser faktisk kun ganske få heste, der er vildt gode i skridt. Det er en grundgangart, der med fordel kan bruges som belønning og afslapning. Det er samtidig en stor fornøjelse at skridte på en hest, der virkelig kan, og som bruger kroppen korrekt, slapper af og er i harmoni med rytteren.

Dine perspektiver i de nye avlsmål?

– Som avler håber jeg på, at de beslutninger, som jeg tager omkring valg af hingste til min hopper, vil blive værdsat af de mennesker, som skal ride dem om 6-7 år og forhåbentligt i yderligere 15 år. De nye tilretninger udgør ikke nogen paladsrevolution, men jeg vil alligevel tage dem med i det fremtidige hingstevalg. Ved valg mellem to interessante hingste, vil jeg gå ind og vurdere deres avlsværdi efter de nye vægtninger. 🐾

AVLER:

Nu skal ørerne være tynde

– hvor er vi på vej hen?

Gennem 33 år har Birgitta K. Guðnason avlet heste på Stutteri Bendstrup. Hun er bekymret for, om vi er ved at modellere islandshesten om til en fin sportspony og miste dens racepræg.

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen Foto: Andreas Hejndorf]

Du har læst forslaget til de reviderede avlsmål vedtaget af FEIF. Hvad tænker du som avler?

– Overordnet harmonerer noget af det godt med mine tanker om at belønne gode rideegenskaber. Jeg har selv forholdt mig til subjektive bedømmelser af hestens udseende og fokuseret på det, som jeg mener er vigtigst: Samarbejdsvillige, lette, udtryksfulde og let ridbare heste, som giver rytteren fantastisk gode rideoplevelser, og som er nemme i omgang.

Hvad lægger du mærke til i avlsmålene?

– De tidligere mål beskrev, at hovedet skulle være tydeligt markeret, stolt og årvågent. Nu skal det også være meget smukt, let og fintmejslet – ørerne tynde. Det sidste er direkte upraktisk i koldt klima! Hvorfor skal det pludselig være et ideal, når vores hest sagtens kan være smuk uden at skulle ligne en fin pony? Risikerer vi at dømme gode, udtryksfulde rideheste ned på noget, der ikke har betydning for deres ridbarhed, og er vi i virkeligheden ved at miste på racens robusthed og holdbarhed ved at give køb på nogle af dens vigtige karakteristika, spørger Birgitta og uddyber:

Perspektivet i de nye avlsmål?

– Vores hest er med tiden avlet højere og kortere, og det er ikke en vej, jeg har lyst til at gå. Den type heste er muligvis en

naturlig konsekvens af at vægte rideegenskaber højere end bygning, idet de langbenede heste præsenterer sig godt i ridning og kan have nemmere ved at træde ind under sig og bære sig. Det belønner vi ved at øge vægtningen af rideegenskaber endnu mere, så det kræver selvjustits som avler ikke at forstærke den tendens.

Da Birgitta begyndte at avle i 1987, købte hun en avlshoppe efter hingsten Ófeigur frá Flugumýri. Han er hverken kendt for imponerende hårpragt eller et fint hoved. Han

repræsenterede noget andet, som Birgitta satsede på.

– Jeg fokuserede på de bedste rideheste og prioriterede rideegenskaber frem for bygning. Det gør jeg stadigvæk. Jeg tænker derfor ikke umiddelbart, at de nye avlsmål vil ændre mine prioriteringer som avler. 🐾

Birgitta K. Guðnasons (tv. i rød cardigan) Stutteri ligger ved Græsted på Sjælland. Heste fra Bendstrup har repræsenteret dansk avl ved VM i 2003 og 2019.

De tynde ører

Birgitta Guðnason sætter spørgsmålstegn ved avlsmålet om "fine ører" – og om det er upraktisk i et koldt klima. Vi har sendt hendes input videre til Þorvaldur Kristjánsson, der har været med til at udvikle avlsmålene:

– Med hensyn til både ørerne og hovedet er målet generelt et fint hoved. Jeg kender ikke til nogle negative konsekvenser af fine ører i forhold til koldt klima. Hvis det er tilfældet, vil vi naturligvis tage det til efterretning, kommenterer Þorvaldur Kristjánsson.

TEMA

Nye avlsmål

KÅRINGSRYTTER:

Jeg er spændt på årets første kåring

Steffi Svendsen har trænet og fremvist hundredvis af heste. Alligevel er hun mere nervøs end normalt inden forårskåringen i Herning i maj, hvor hun har 10 heste med, som hun skal vise for kåringsdommerne. Her træder de nye guidelines fra avlsmålene i kraft. Hun ved ikke, hvordan det vil påvirke hestenes karakterer.

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen Foto: Teland]

– Ja, jeg har sommerfugle i maven, for alt er nyt. Jeg har hingste og hopper i stalden, som jeg skal vise for kunder. Når de spørger, hvilke karakterer, jeg tror, deres hest vil få, kan jeg ikke helt svare på det. Det er lidt scary. Idéen er god, men jeg synes ikke, at ryttere og dommere har ret meget tid til at forberede sig. Det er jo lige om lidt!

Langsom galop til sportskonkurrencer

De nye kriterier vil dog ikke ændre Steffis måde at uddanne sine træningsheste på.

– Nu tæller karakteren for langsom galop med i resultatet, og den tæller endda mere end hurtig galop. Det er en god ændring. Jeg har altid haft fokus på langsom galop, der er vigtig for en sportshest at kunne. Her er det afgørende, at dommerne fokuserer mere på, om hesten galopperer smidigt op ad bakke og bærer sig selv, end om der er en helt klar tretakt i gangarten. Vi ser for mange heste, der får høje karakterer for langsom galop, selv om de er tydeligt stive i bagparten. Det er hverken godt for rytteren, hesten eller tilskuerne.

Tølt for løse tøjler kræver mere uddannelse

– Der er også ændringer i, hvordan du skal vise tølt for at få de

højeste karakterer. Det betyder ikke noget for min måde at træne på, men det vil kræve længere tid at uddanne hesten til skift fra tølt til skridt og retur med balance og selvbæring og at vise tølt for løse tøjler på kåringsbanen. Jeg er lidt skeptisk ved konstruktionen af tølt-karaktererne. Måske skulle man droppe den "firewall" mellem langsom og hurtig tølt og så give heste med for dårlig langsom tølt 7,5 for tølt, men man skal også kunne give dem 9, hvis tølten forøvrigt er god.

På rette vej

Steffi, 43, har arbejdet professionelt som rytter indenfor avl og sport, siden hun var 18 år. Hun værdsætter de langsomme takter, men der skal også power til.

– Jeg tror, at avlsmålene bringer os tættere på den ideelle ridehest, der er selvbærende og smidig med velrejst hals og godt adskilte gangarter med høje, lange skridt og et samarbejdsvilligt temperament med tilstrækkelig power. Det er vigtigt med de langsomme gangarter, men vi skal aldrig glemme, at den gode islandske gædingur er en velafbalanceret hest med smidighed og masser af fart. 🐾

I 2019:

- Var der registreret ca. 280.000 levende islandske heste under FEIF. 42.000 af dem er danske.
- Fødtes 1.485 føl i Danmark og 8.303 på verdensplan.
- Blev der kåret 66 hopper og 38 hingste i Danmark.
- Blev der på verdensplan fuldkåret 1257 hopper og 577 hingste ved en FEIF-kåring.

Kilde: www.feif.org

Balance og bæring belønnes

Selvbæring, smidighed, balance og power er ifølge Steffi Svendsen nogle af de vigtigste elementer i den perfekte ridehest. Ovenfor rider hun på hingsten Viti frá Kagaðarhóli, der er bedømt med 9,5 for ryg og kryds og 9,5 for tølt.

I de nye retningslinjer for tøltbedømmelse ved en kåring skal kåringshesten gerne vise tre tempoer tølt. Den skal også vise tølt, hvor den bibeholder en god balance, når rytteren løsner tøjlerne i tre sekunder for at kunne få de højeste tøltskarakterer.

For at kunne score 10 for tølt, skal hesten have mindst 9,0 for langsom tølt (langsom tølt tæller ikke med i samlede score). For at få 9,0 og derover for langsom tølt kræves det, at hesten kan skifte fra skridt til velafbalanceret tølt uden megen forberedelse. Af de 16 parametre i en kåring vægter tølt højest, nemlig 16 procent.

Eventyret venter derude

– Se! Se lige, hvor smukke de er! Når jeg ser heste og naturfænomener, synes jeg, det er for vildt. Jeg kan ikke beskrive den stemning, som det giver mig med ord. Billederne er mit desperate forsøg på at formidle en livslang kærlighed til noget, der er så smukt, så fascinerende og så meget større end mig selv.

Christina Holm, 31, trængte til et eventyr. Hun tog et års orlov fra jobbet som proceskonsulent, købte et godt kamera og drog afsted til hestene på Island.

Vi har fået lov til at vise nogle af hendes fotos.

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen Foto: Christina Gamborg Holm]

– Jeg ringede til stutteri
Auðsholtshjáleigu på
Syðisland og spurgte, om
de manglede folk. Jeg
arbejdede der i 10 måned-
er, og det var fantastisk.
Hver dag handlede om at
komme i stalden med nok
varmt tøj på og arbejde
med gode heste fra mor-
gen til aften. Når jeg havde
fri, tog jeg kameraet med
ud til naturen og hestene.
Selvportrættet er taget i en
islandsk vinterstorm.

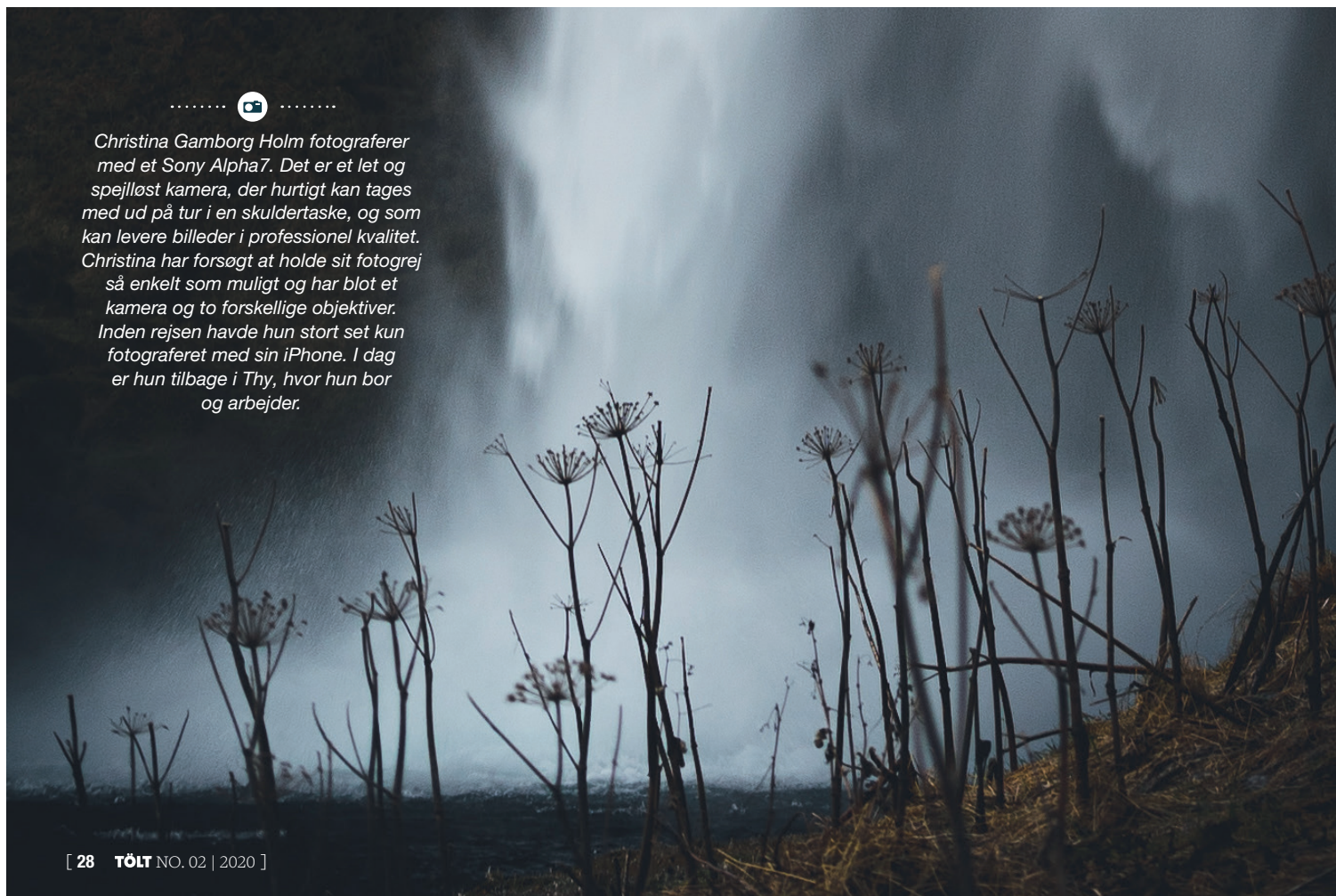
– Helt anonyme står de der, hestene.
Som en del af den ubegribelige natur.
Det er deres hjem, og de trives derude.
De er for seje! Jeg er bare en lille,
ubetydelig pissemyre i det fantastiske
system. Jeg ved ikke, hvordan jeg skal
beskrive min fascination af de her
firbenede væsener med ord, så jeg
prøver med billeder.

Christina Gamborg Holm fotograferer med et Sony Alpha7. Det er et let og spejløst kamera, der hurtigt kan tages med ud på tur i en skuldertaske, og som kan levere billeder i professionel kvalitet. Christina har forsøgt at holde sit fotogrej så enkelt som muligt og har blot et kamera og to forskellige objektiver. Inden rejsen havde hun stort set kun fotograferet med sin iPhone. I dag er hun tilbage i Thy, hvor hun bor og arbejder.

★ ★
f @landsmothestamanna
o landsmot2020 #landsmot2020

HELLA

6th -
11th

of
July

Landsmót

— 2020 —

Don't miss it!

Get your **Week Pass** on www.landsmot.is
for 20% off or **only 19.900 ISK.**

tix is

★ ★
Presale ends **April 15**
★ ★

Føl lærer af flokken i løbet af opvæksten. Adfærd, der er tillært i den første del af livet, er ofte mere robust end adfærd der tilegnes senere.

FOKUS
Tilvænning

FORSKEREN

[Tekst: Janne Winther Christensen, forsker ved Institut for Husdyrvidenskab, Aarhus Universitet. Foto: Adobe Stock]

Fyrværkeri, flugt og tilvænning – miniguide til indlæringsteori II

Hestetrænere og ryttere sakker bagud i forhold til hundetrænere, når det handler om kendskab til indlæringsteori, altså viden om, hvordan dyr lærer. Det skal vi have rettet op på. For det er lettere at hjælpe hesten til at forstå, hvad vi ønsker af den, når vi kender til, hvordan dens hjerne fungerer i forbindelse med indlæring og træning.

I sidste nummer af TÖLT gennemgik jeg nogle af de vigtige værktøjer, som vi har i vores trænings-værktøjskasse, nemlig positiv og negativ forstærkning og klassisk betingning. Her beskriver jeg de tre andre hovedkategorier inden for indlæring.

Tilvænning som indlæring

Tilvænning er en grundlæggende form for indlæring, fordi det handler om reduktion af adfærd, som hesten allerede har og anses som en af de væsentligste indlæringsegenskaber hos dyr.

I naturen er tilvænning vigtig for dyrets overlevelse, fordi unødvendige reaktioner koster energi. Hos tamheste er evnen til tilvænning vigtig for dens koncentrationsevne og dermed dens indlæring og for ride-

sikkerhed. Der findes forskellige teknikker til tilvænning. Eksempler er systematisk desensivering, som er en gradvis tilvænning. Her udsættes dyret for og tilvænnenes til delelementer af den frygtudløsende stimulus (se boksen "Tilvænning til fluespray" i sidste nummer). En anden teknik er counter-conditioning, hvor dyret trænes til at vise en adfærd, der er uforenelig med den reaktion, som ønskes nedtonet.

Foder overskygger flugtaadfærd

Hvis en hest reagerer nervøst ved lyden af en klippe-maskine, kan man træne den til at associere lyden med foder ved at tænde maskinen og umiddelbart efter give hesten foder (klassisk betingning). Metoden bør anvendes i kombination med systematisk desensivering. Ædeadfærden er uforenelig med flugtaadfærden. Hvis den frygtudløsende stimulus doseres korrekt, kan ædemotivationen overskygge flugtmotivationen. I stedet for foder, kan man bruge en indlært reaktion hos hesten, fx at bakke, sænke hovedet eller en anden øvelse, som hesten er veltrænet i. Hestens motivation til at udføre øvelsen skal overskygge motivationen for flugtaadfær-

NØGLEORD

*Tilvænning
(habituering)*

*Systematisk
desensitivering*

Counter-conditioning

Overskygning

Flooding

Tillært hjælpeløshed

Social indlæring

Social facilitering

Social transmission

Socialisering

DEFINITION OG EKSEMPLER

Tilvænning er en reduktion af en adfærdsmæssig og fysiologisk reaktion på en stimulus (et objekt eller en situation), som følge af gentagne præsentationer af stimulus.

Gradvis tilvænning til frygtudløsende stimuli, hvor dyret udsættes for og tilvænnes til delelementer af stimulus.

Træning af en adfærd som er uforenelig med den uønskede adfærd (f.eks. æde- og flugtaadfærd).

Når motivationen for at udføre en given adfærd er så stor, at den hæmmer (overskygger) motivationen til at udføre en anden adfærd.

Præsentation af en frygtudløsende stimulus mens flugtreaktioner forhindres.

Udeladelse af reaktion på en stimulus, der normalt ville medføre en reaktion, efter en oplevelse af ikke at have kontrol i en tidligere, lignende situation. Tillært hjælpeløshed kædes sammen med apati hos dyr.

Adfærd som er tillært ved observation af eller interaktion med et andet dyr. Der er kun tale om social indlæring, hvis adfærden bibeholdes hos observatøren, når demonstratoren ikke længere er til stede.

Social facilitering forekommer, når en artsfælle ændrer et dyrs motivation til at udføre en adfærd, hvilket resulterer i, at flere dyr udfører samme adfærd (æde-, hvile- eller legeadfærd). Social facilitering øger frekvensen af en adfærd, som allerede er tilstede hos dyret (modsat social indlæring hvor modtageren viser en ny eller ændret adfærd).

Overførsel af adfærd, reaktioner eller information fra et dyr til et andet. Social transmission er en bred betegnelse, som ofte anvendes i forbindelse med social indlæring. Der er kun tale om social indlæring, hvis en observatør efterfølgende selv viser en ny adfærd.

Proces hvor et dyr tilegner sig adfærd som er nødvendig for at det kan fungere normalt/optimalt i sociale sammenhænge. Adfærd, der er tillært i den første del af livet, er ofte mere robust end adfærd der tilegnes senere, hvilket hænger sammen med dyrets socialiseringsfase. Dyrets tilpasningsevne er størst i begyndelsen af livet.

den. Det er vigtigt, at intensiteten af den frygtudløsende stimulus doseres rigtigt. Teknikken kan også anvendes til tilvænning af heste til fyrværkeri (se boks).

Flooding er fra psykiatrien

En tredje teknik er flooding. Her præsenteres dyret for den frygtudløsende stimulus, mens det er forhindret i at flygte. Først når dyret ikke længere forsøger at flygte, slippes det fri. Metoden blev udviklet i den humane psykiatri i 1960'erne, hvor man søgte at kurere fobier, fx social fobi eller araknofobi (fobi mod edderkopper) ved at fastgøre patienten til en

stol og udsætte personen for en overvældende intensitet af den frygtudløsende stimulus.

Ved fx araknofobi placerede man edderkopper på patienten, indtil vedkommende holdt op med at reagere! Metoden var delvist succesfuld, men man fandt, at tilstanden blev forværret hos nogle patienter, andre blev apatiske. På samme måde kan flooding bringe et dyr i en tilstand af 'tillært hjælpeløshed' eller det kan blive sensitive (reagere endnu kraftigere end tidligere), hvis dyret slipper fri eller slippes for tidligt. Flooding anbefales ikke til tilvænning af nervøse heste.

Social indlæring

Heste påvirker hinandens adfærd. Hvis en hest begynder at lege, kan den få hele flokken med. En hest, der æder eller drikker, øger motivationen hos andre heste i nærheden, så de også vil æde eller drikke. Denne sociale påvirkning betegnes social facilitering og ændrer forekomsten af en adfærd, som allerede er veletableret hos dyret.

Social indlæring betegner derimod den proces, hvor et dyr tilegner sig ny information og nye adfædsreaktioner som følge af

DEN FARLIGE PLASTIKSÆK

Kan en hest lære ikke at være bange for noget ved at være sammen med en anden hest, som er trænet til ikke at reagere? Det undersøgte vi i et forsøg.

En plastiksæk blev i en pludselig bevægelse trukket en meter langs med forsøgsarenaen. Hestene i forsøgsgruppen blev tre gange udsat for sækken sammen med en tilvænnet hest, der ikke var bange. Hestene i kontrolgruppen blev udsat for stimulus tre gange sammen med en anden, utrænnet hest.

Som forventet reagerede hestene i forsøgsgruppen mindre end hestene i kontrolgruppen under de tre demonstrationer. Det interessante var, at når test-hestene tre dage senere blev udsat for samme stimulus uden deres makker, så reagerede hestene fra forsøgsgruppen statistisk signifikant mindre end hestene fra kontrolgruppen. Forsøgshestene havde altså under de tre demonstrationer tilegnet sig information, som de kunne udnytte, når de efterfølgende blev udsat for samme stimulus, når de var alene i forsøgsarenaen.

Reference:

Christensen, J.W. et al. 2008. Effects of a calm companion on fear reactions in naive test horses. *Equine Veterinary Journal*, 40, 46-50. <https://doi.org/10.2746/04> (der er fri adgang til artiklen)

LAGNET OG FODERSPANDEN

I et forsøg gik en trænet demonstrator-hest roligt over et lagen for at komme over på den anden side til en foderspand. 22 treårige islændere var vant til at gå hen til foderspanden, når de blev sluppet ved start, men på testdagen var lagnet placeret mellem startposition og foderspand. Halvdelen af hestene så den trænedes hest gå over, inden de selv skulle af sted. Den anden halvdel så kun den trænedes hest æde på den anden side, men ikke at den gik over lagnet. Alle hestene klarede udfordringen. De heste, der havde set den trænedes hest gå roligt over lagnet først, havde en lavere puls, når de selv gik over.

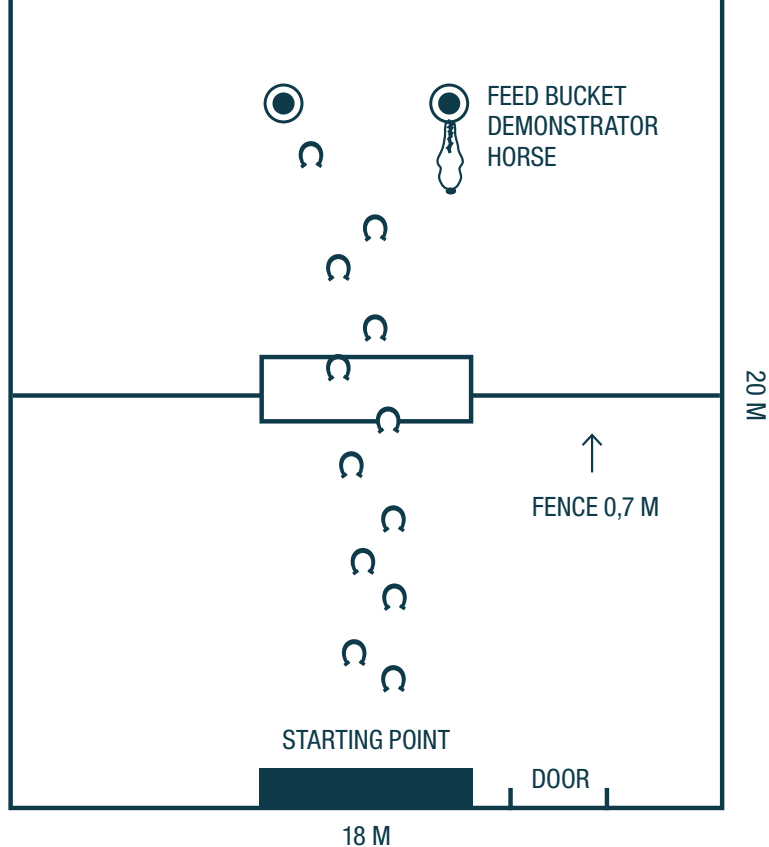
Reference:

Rørvang, M.V. et al., 2015. A trained demonstrator has a calming effect on naive horses when crossing a novel surface. *Applied Animal Behaviour Science* 171, 117-120.

SÅDAN VÆNNER DU HESTEN TIL FYRVÆRKERI

Du skal bruge nogle lydoptagelser af fyrværkeri (findes på nettet), som du kan afspille i stalden. I starten skruer du ned for lyden og giver hestene foder, lige efter du starter afspilningen. Hvis hestene ikke er bange, skruer du næste dag lidt højere op, indtil du efterhånden næsten når op på den lydstyrke, som høres nytårsaften.

Det kan være en god idé at skrue ned for lydstyrken nogle dage. Det er vigtigt, at du giver foder lige efter lyden starter. Sådan lærer hestene at associere lyden af fyrværkeri med foder (klassisk betingning). Nytårsaften sørger du for, at hestene har masser af grovfoder. Du kan afspille de kendte optagelser ved lav intensitet, mens skyderiet topper udenfor. Tjek hos hestene flere gange og bliv hos dem, hvis de er urolige.

Figur 1

observation af et andet dyr. For at der er tale om social indlæring kræver det, at dyret (observatøren) selv kan udvise den nye adfærd, når demonstratoren ikke længere er til stede. Heste er generelt ikke gode til at lære komplicerede opgaver ved observation af et andet dyr.

Svært for heste

Kan heste lære at løse en opgave ved at observere en trænet hest gennemføre opgaven? Tre forsøg undersøgte, om heste kunne lære at vælge en bestemt foderspand (ud af tre) ved at observere en trænet hest, der altid valgte den korrekte (som indeholdt foder), uanset hvor spanden var placeret i forsøgsarenaen. Der var imidlertid ikke flere heste fra observationsgruppen, der valgte rigtigt, end i kontrolgruppen. Hestene i observationsgruppen havde altså ikke lært noget ved at se den trænedes hest vælge den rigtige spand. Et andet forsøg undersøgte, om heste kunne lære at trykke på en plade med en forhov for at få en foderbelønning. Observatør-hestene havde selv adgang til samme udstyr som demonstrator-hesten. En kontrolgruppe fik ligeså lang tid til at afprøve udstyret men uden en demonstrator-hest til at vise, hvordan opgaven skulle udføres. Resultaterne viste, at hestene i observationsgruppen ikke var bedre til at løse opgaven end kontrol-hestene. Resultaterne er bekræftet i nye forsøg, som har taget hensyn til sociale forhold mellem observatør og demonstrator. Selvom heste er sociale dyr, der påvirkes af hinandens adfærd,

er de altså ikke gode til at lære mere komplicerede opgaver af hinanden. Det er dog også muligt, at de ovennævnte laboratorieforsøg ikke har kopieret de situationer, hvor social indlæring er mest sandsynlig.

Socialisering i opvæksten

Heste er født med instinktive reaktioner, som afprøves og forfines gennem opvæksten. Hvis hesten ikke socialiseres med andre heste, vil den ikke udvikle normal hesteadfærd. Udviklingen opdeles i fire faser: Den neonatale periode varer kun ca. to timer hos heste. Her rejser føllet sig, begynder at gå og søger yveret. Derefter følger "transitional phase", en overgangsfase, som varer ca. den første måned, hvor føllet er maksimalt afhængigt af hoppen. Det bliver tæt på hende og lærer adfærdstrategier fra hendes reaktioner og egne erfaringer. Det tætte bånd aftager gradvist. Fx har studier vist, at hoppen var føllets nærmeste nabo 92% af tiden i den første måned, hvor imod det kun var 66% af tiden i den anden levemåned.

Selvom sociale interaktioner med andre heste kan forekomme allerede inden for den første leveuge, er der en markant stigning i social adfærd i 2. og 3. levemåned, og denne periode betegnes som socialiseringsfasen. Fra den 4. levemåned bliver føllet gradvist mere uafhængigt, og denne periode benævnes den juvenile periode. Det er vigtigt, at føllet er sammen med andre heste (og helst også andre føl) i hele udviklingsperioden. 🐾

EQUUSANA GREEN FIBER MASH

Fiberrig mash med lavt indhold af sukker og stivelse, som gør den velegnet til et bredt udsnit af heste

Nyhed 2020

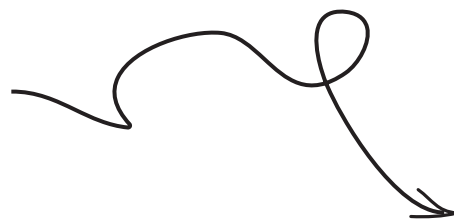
- Et højt indhold af ekstruderet hørfrø bidrager med sunde omega-3-fedtsyrer, der er gavnlige for hud, pels og led.
- Tilsat havalger, som er et naturprodukt med et højt indhold af calcium og magnesium, som er kendt for at kunne bidrage til et reduceret syreindhold i mavesækken.
- Strukturfibre og tilsat gærkultur giver grobund for et sundt miljø i hestens bagtarm, hvilket er afgørende for en velfungerende fordøjelse.
- Et relativt højt indhold af gode proteinkilder, hjælper hesten med at restituere efter træning.

**KOM OG MØD OS TIL
ICEHORSE FESTIVAL
2. - 5. APRIL I HERNING**

www.equsana.dk

Gode rideoplevelser og toppræstationer

– Godt hestemateriale og talentfulde, unge ryttere er der masser af i Danmark. Min mission er at uddanne de unge talenter til at blive så dygtige ryttere, trænere og performere som muligt, slår Christina Johansen fast.

Talentsamlinger på Vivildgaard

Sammen med sin mand og kollega, eliterytteren Hans Christian Løwe, har hun året rundt tre talenthold under vingerne på for-

skellige CHC Masterclasses, hvis koncept, parret har dannet sammen.

Ét hold med 15 stjernefrø under 18 år (yngste deltager er 12), ét med 15 ungryttere fra 18–25 og en gruppe voksne stævneryttere. I et tæt samarbejde med rytterne bygger parret stævneåret op og målretter træningen mod, at rytterne når deres mål om fx DM/landsholdskvalifikation eller kontinuerlig udvikling i ridningen. I vinterhalvåret kommer grupperne på skift en weekend om måneden til Vivildgård. Her deltager de i kurser med teori, analyse, rideundervisning,

coaching og løbende evalueringer af de enkelte ekvipager.

Vigtigt at fokusere på de gode ting

– Jeg er uddannet coach og sportsdommer og tidligere landsholdsrytter. Jeg brænder for at se eleverne udvikle sig. Vi lægger planer og opbygger deres rideteknik og selvtillid bl.a. ved at lære dem at fokusere på de positive ting, der lykkes i den daglige træning eller til et stævne. De får lektier for – noget de skal arbejde med til næste talentsamling. Det kan være at skabe bedre ba-

Da Christina Johansen var en ambitiøs ungrytter, fandt hun sin egen vej til at vinde medaljer og ærefulde podiepladser. Men hun savnede fællesskab med andre sportsryttere. Hun savnede, at nogen hjalp hende med træningsplaner og målsætninger. I dag hjælper hun unge, talentfulde ryttere fra hele Danmark med netop dét.

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen
Foto: Pernille Engsig Eskildsen
og Althing.dk]

Christina og hingsten Sindri fra Vivildgård efter Gandur fra Tindbæk og Katla frá Laxarnesi.

“*Det er svært at blive dygtig til at ride, og jeg mener, at det er nødvendigt for alle ryttere at udvikle sig hele livet. Ingen kommer sovende til en podieplads eller den gode rideoplevelse, som en veluddannet hest giver.”*

lance for at indvirke korrekt på hesten, holde jævn bæring/takt hele vejen rundt på banen, ride aktivt eller at holde fokus under træning og konkurrence.

Unge piger er verdensmestre i selvkritik

Det mentale udgør en væsentlig del af forløbet, for særligt pigerne er verdensmestre i disciplinen selvkritik. Det mindset vil Christina gerne gøre op med.

– De unge piger er eksperter i at se alt det, som de ikke kan. I starten fokuserer de på egne begrænsninger og har svært ved at formulere deres styrker som ryttere. De går enormt højt op i sporten. De er dygtige, men

de kan godt blive overperfektionistiske og på den måde spænde ben for sig selv. Vi arbejder på, at de udvikler et positivt mindset, som styrker deres selvtillid og personlige udvikling markant – ikke bare i forhold til sporten – de bliver også bedre til at strukturere lektiearbejde og præstere fagligt i skolen. Det hører vi ofte fra deres forældre.

Fejl er en del af processen

Christina lærer eleverne at fokusere på processen i stedet for at stirre sig blinde på det topresultat eller andre mål, som de så brændende ønsker sig.

– Jeg fortæller dem, at de udvikler sig, når de laver fejl. Fejl åbner vores øjne for, at vi kan blive dygtigere. Når rytterne bliver mere selvsikre og kan træne og vise deres hest med fokus, lethed, balance og harmoni, får de flere gode rideoplevelser og formår at levere en toppræstation.

Rytterne søger skriftligt om en plads for et år ad gangen, og i 2020 er der fuldt hus, fortæller Christina.

– I ansøgningen formulerer du, hvorfor lige netop du skal have en plads, hvad du er god til, og hvilke konkrete mål du har. Så ved vi, om du har den motivation og seriøsitet, der skal til.

Ryttere er forpligtet

til at lære livet igennem

Christina understreger, at ridning er en livslang læringsproces, uanset om du er passioneret turrytter eller drives i sadlen af ønsket om rosetter og hæder.

– Det er svært at blive dygtig til at ride, og jeg mener, at det er nødvendigt for ➡

Christina Johansen

Alder: 34 år

Bopæl: Vivildgaard ved Hadsten

Bedste resultater: Nordisk mester i T.1, 7-dobbelt danmarksmester

Antal heste: Ca. 45, træner 8–10 heste

Dit hus brænder. Mennesker og dyr er ude. Hvad tager du med ud? Et maleri af Tjörvi, som jeg har fået af Hans Christian

Jeg ser op til: Ulrik Wilbeck. Han lykkes med de ting, han sætter sig for og er god til at få andre til at præstere

Yndlings...

Hestefarve: Sort

Mad: Hummer og fisk generelt

Hest: Tjörvi fra Sunnuhvoli, som har været min ridehest gennem 12 år

Hest udefra: Keila vom Maischeiderland er virkelig flot

Tv-serie: Jeg ser sjældent tv, men jeg ser Meistaradeildin

Sted: Her. Jeg elsker at være hjemme

Sportsdisciplin: T.1, F1 – eller dans, jeg har altid været vild med at danse

Christina underviser juniorer, ungryttere og voksne sportsryttere året igennem.
Én af dem er Sara Rosenberg (tv), DM-guldvinder i femgang 2019.

alle ryttere at udvikle sig hele livet. Ingen kommer sovende til en podieplads eller den gode rideoplevelse, som en veluddannet hest giver.

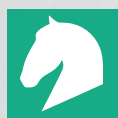
Hestens trivsel er nemlig endnu et mål med fortsat rytteruddannelse, siger hun.

– En veluddannet hest får færre skader. Når den er så let ridbar som muligt, belaster

vi den mindst muligt, og den trives i arbejdet. Vi har derfor pligt til at uddanne os selv og vores heste livet igennem. Jeg vil gerne hen til oplevelsen af, at hest og rytter bliver til ét. Der, hvor hesten bærer sig selv med korrekt form og bevægelse gennem hele kroppen. Den virker glad, levende, vågen og kan rides med lette ubesværede hjælpere. Det er den

gode og sjove rideoplevelse, som stadigvæk motiverer mig mest både i dagligdagen og på konkurrencebanerne.

Christina Johansen har modtaget stafetten fra Sus Ulbæk, der gerne ville høre mere om Christinas arbejde med talentudvikling. 🐾

KONGERIGET
DANMARKS
HESTEFORSIKRING

PRISEKSEMPEL:

**Livsforsikring inkl.
akut operations-
dækning
v/ kr. 25.000,-
1.476,-/ÅRLIGT**

KONTAKT OS & HØR NÆRMERE

WWW.KDH.DK

Divar från Lindnäs

...og Stutteri Agerholm i Helsing-Nordsjælland byder velkommen til bedækningssæsonen 2020!

Divar er hingsten lidt ud over det sædvanlige – imponerende udstråling, ekstraordinære og klart adskilte gangarter, stærke ben og hove, et vidunderligt og samarbejdsvilligt sind og charme der kan score os alle...

indehaver af verdens højeste kåring i 2015, fortsat blandt verdens absolut højest kårede hingste, unik og stærk afstamning med masser af flotte afkomskåringer!

Divars afkom er virkelig smukke og elegante, meget velrejste og langbenede med flotte og adskilte gangarter og så tilmed med et elskeligt og samarbejdsvilligt sind! Tilbagemeldingerne på Divars afkom

er virkelig positive, og flere ventes kåret i år ud af de relativt få afkom der er gamle nok!

Vi tilbyder enefolde med læskur til hopperne og har en meget erfaren og dygtig reprodyrlæge til rådighed. Divar vil håndbedække i sæsonen 2020.

Læs mere om Divar på www.divar.dk og følg Divar og alle hans vidunderlige afkom på facebook.

Kåringsresultater for Divar

Total: 8,78

Byg: 8,69

Rid: 8,83

9 for Tölt, Pas, Vilje&Sind, Form, Proportioner og Hårpragt
9,5 for Hove og Benkvalitet

Mildt og samarbejdsvilligt sind. Glóbrunn – avler ofte cremegenet videre.

Kontakt Henriette på tlf.: 51702874 eller post@divar.dk

Afkom efter Divar:

Gröna Gången
Kåret som 6 års med
Total: 8,44 Rid: 8,67
Byg: 8,11 – bl.a. 9,5
for pas!

KOSTVEJLEDEREN

[Tekst: Christina Kryder, uddannet agronom ved KU og ansvarlig for St. Hippolyt Nordic Foto: Adobe Stock]

Mange hesteejeres vælger at give et fodertilskud til hestens led.

Mange heste får ledproblemer – tilskud, ingredienser og funktion

Hestens krop er designet til at gå lange strækninger efter føde og vand i et roligt tempo. Det betyder, at belastninger på kroppen udelukkende opstår i de tilfælde, hvor hesten skal flygte fra et rovdyr, eller den skal forsvare sig i kamp eller leg med andre heste.

Sportshesten i dag bruger sin krop på en måde, som den ikke er designet til fra naturens side. Derfor ser vi ofte belastninger på led og sener, som kan medføre skader. En balanceret fodring er vigtig for at sikre, at hesten får de næringsstoffer, der skal til for at led og sener vedligeholdes. Her bruger mange hesteejere at give tilskud til led.

Leddets opbygning og funktion

Led er i området mellem to knogler. Enden af knoglerne er belagt med ledbrusk, så de glider glat hen over hinanden under bevægelse. I ledkapslen, som er rummet mellem bruskfladerne, ligger der ledvæske, som er med til at beskytte leddet. Den næringsrige ledvæske er et glat stof, der tillader jævn bevægelse af knogleenderne mod hinanden og som absorberer noget af stødet fra belastninger og pres under arbejde.

Væsken nærer ledbrusken med proteiner, enzymer og glykosaminoglykaner, en vigtig komponent, der er ansvarlig for ledvæskens tykkelse. En ledskade kan involvere en hvilken som helst del af strukturen i leddet, inklusive sener, ledbånd, knogler, ledbrusk og den fibrøse ledkapsel.

Nedbrydning stopper hestens karriere

Beskadigelse af disse bestanddele kan starte en inflammation eller betændelse, som tillader et stort antal enzymer og prostaglandiner i leddet. Glukosaminglukkerne ødelægges. Ledvæsken mister sin funktion.

Uden ledvæskens næringsstoffer får ledbrusken ikke de komponenter, der skal til for at bibeholde sin elasticitet og stødabsorberende funktion. På sigt kan det medføre, at ledbrusken forsvinder, og hesten udvikler gigt. Progressiv nedbrydning af led er almindelig hos hårdt arbejdende heste, og degenerativ ledsygdom begrænser karrierer for mange præstationsheste i dag.

Hvad indeholder ledtilskud?

Fodertilskud til led indeholder generelt nogle ingredienser

ser i forskellige kombinationer, fx glukosamin, chondroitin og MSM samt hyaluronsyre, hydrolyseret kollagen og omega 3 fedtsyrer. Derudover findes der ofte også sporstoffer som mangan, kobber og zink samt vitaminerne C og E i forskellige koncentrationer.

Glukosamin fra skaldyr

Den mest almindelige ingrediens i ledtilskud er glukosamin. Det er et stof, som kroppen også selv kan producere af glukose. Kroppen bruger glukosamin til dannelsen af proteoglykaner og glukosaminoglykaner, som så indgår som byggestenen i kollagen i leddet. I tilfælde af mangel af proteoglykaner kan det medføre nedbrydning af kollagen.

De mest almindelige former for glukosamin er glukosaminhydroklorid eller glukosaminsulfater og udvindes ofte fra en animalsk kilde såsom krabbe, hummer eller rejer samt grønslæbede muslinger. Glukosamin spiller også en vigtig rolle i reduktion af inflammation i leddet og indvirker på strukturen i brusk. På den måde har den en antiinflammatorisk virkning og er i stand til at reducere

smerte og øge ledmobilitet. Selv om glukosamin har lav biotilgængelighed hos heste målt ved blodniveauer, akkumuleres det i brusk og kan påvises i ledvæsken i mindst 12 timer efter dosering.

MSM og methionin

Methionin er en svovlbærende aminosyre, der omdannes til en vigtig komponent i bindevæv og er brugt med succes til mennesker til behandling af slidgigt. Methionin fungerer som en katalysator og hjælper med metabolismen af glukosamin til glykosaminoglykan. Svovlet, der leveres af methionin, bruges også i syntesen af kollagen, der giver styrke til bindevæv og brusk. MSM er en kilde til organisk svovl og menes at have antiinflammatoriske virkninger. Der er dog ingen data, der kan bevise, hvor meget MSM der kræves til denne effekt, eller om MSM giver en beskyttende virkning på brusk.

Hvorfor give hesten tilskud?

Først og fremmest er det alfa og omega, at have styr på hestens generelle fodring og ikke

blot give tilskud uden at kende til foderplanen. Det kræver en analyse af grovfoderet samt en balancering af foderplanens grovfoder, energi, protein, vitaminer og mineraler. Derefter kan ledtilskud være et godt supplement til at udbedre problematikker i og omkring hestens led. Tilskud gives både til heste med eksisterende skader i et forsøg på at hjælpe hesten til bedring og rent forebyggende mod slitage og for beskyttelse af leddet.

I tilfælde af gigt eller alvorlige skader kan et ledtilskud give hesten mulighed for at komme sig nok til at blive bedre tilpas. Det er muligt at fodre forebyggende i håb om at reducere risikoen for skader på grund af hård belastning og en form for sikring mod slitage. Det er forskelligt, hvor effektive fodertilskuddene er, afhængig af ingredienserne og sammensætningen af produktet. Hvis du som hesteejer vil vide mere om et produkt, er det en god idé at kontakte producenten og spørge ind til, om der er lavet studier på effekten. 🐾

Livslang sygeforsikring uden krav om livsforsikring

Hos os får du skræddersyet dækning til din hest og hurtig skadebehandling.

Vi behandler nemlig 90% af alle skader inden for kun én hverdag.

AGRIA SKABER TRYGHED FOR RYTTERE OG DERES HESTE

Læs mere på agria.dk

Agria er specialister i dyreforsikringer
Vi har forsikret heste siden 1924

Agria
Dyreforsikring

HER I
VORES
KLUB...

HEDELANDS NYE KLUB LEVER FOR FÆLLESSKABET

Det myldrer med initiativ og virkelyst i landets islandshesteklubber organiseret under Dansk Islandshesteforening. I TÖLT er vi nysgerrige på, hvad der er på spil derude i lokalkлубberne. Hvad driver jeres fællesskaber? Hvad har I på hjerte i jeres klub? Hvad er jeres historie, og hvordan adskiller netop jeres klub sig fra andre?

Denne gang tuner TÖLT ind på Jörfi Hedeland i et interview med formand Nete Jørgensen. Jörfi adskiller sig fra andre klubber bl.a. ved at betinge sig medlemskab af Dansk Islandshesteforening.

[Tekst: Kristina Christensen Foto: Henrik Leth]

Hvad er jeres historie, og er der noget, som adskiller jeres klub fra andre?

– Islandshesteklubben Jörfi Hedeland er en ny klub, der har eksisteret siden november 2019. Jörfi betyder grus eller sten på islandsk, og navnet har en symbolsk betydning. Drivkraften bag stiftelsen kommer af et stort hjerte for området Hedeland, der er en nedlagt grusgrav. Her ligger Dansk Islandshesteforenings eneste baneanlæg med ovalbane, passpor og gædiingakeppnibane. Det er faciliteter, som kræver en del vedligehold for at opretholde den høje standard. Vi adskiller os fra andre klubber ved at have

skrevet ind i vores vedtægter, at et eventuelt økonomisk overskud dedikeres til vedligeholdelse af anlægget på Hedeland. Udover at udbrede kendskabet til den islandske hest er klubbens formål også at fungere som økonomisk fødekilde til Danmarks eneste islandshesteanlæg på foreningshænder.

Hvorfor skal man også være medlem af Dansk Islandshesteforening i jeres klub?

– Klubbens adresse er på DI's eneste baneanlæg. Vores aktiviteter ligger på Hedeland. Derfor finder vi det naturligt, at vores medlemmer også er medlem af Dansk

Islandshesteforening. For os handler det om at synliggøre, at det betyder meget at støtte op om hovedorganisationen, hvor de store linjer lægges. Når man har en islandsk hest, mener vi, at man også skal bidrage til fællesskabet. Det har medført en del undrende spørgsmål til mig som formand. Omvendt er der også mange, der opdager, at det giver meget god mening. Måske tænker mange lokalklubmedlemmer ikke over, hvor vigtigt det indbyggede sociale element i foreningsstrukturen er. Måske tænker mange, at fællesskabet – det er ikke nødvendigt for mig. Men som små lokalklubber kan vi ikke hver især

Vue over Hedelands gædingakeppnibane, der blev indviet 2. påskedag d. 22. april 2019. Her ses baneanlægget i brug under DM i gædingakeppni 2019.

opfinde den dybe tallerken. Det er vigtigt, at vi har en organisation, hvor komitéer og udvalg lægger de overordnede linjer. En organisation, hvor vi kan komme til orde og hvor vi kan erfaringsudveksle. Det ærgrer mig derfor også, når klubmøderne i Dansk Islandshesteforening bliver aflyst. Klubbernes virke skal ses i et større perspektiv.

Et medlemsskab handler i høj grad om at bakke op om de mange frivillige.”

Hvorfor er det nødvendigt som lokalklub at se sig selv i et større perspektiv?

– Det er dyrt at vedligeholde ordentlige stævnebaner, hvor islandshesteryttere har gode faciliteter til deres sport. Banerne skal

vedligeholdes med maskinel, der håndteres af frivillige, som har forstand på den slags. Et medlemsskab handler i høj grad om at bakke op om de mange frivillige – det har vi valgt at sætte i vedtægterne fra begyndelsen. Vi er nødt til at komme op i helikopteren på vegne af den islandske hest: Der skal være gode baner, som kan danne rammen om et DM. DM er en kulmination for mange sportsryttere, som rider på gode heste, der er avlet af danske avlere. De danske avlere har også brug for baneanlæg, hvor deres heste har de bedste betingelser for at blive

fremvist både ved stævner og kåringer. Os, der blot rider skovture, har brug for, at avlerne har gode betingelser for at skabe de gode kvalitetsheste, som vi gerne vil ride ture på. På den måde hænger det hele sammen.

– Der er et gensidigt afhængighedsforhold mellem alle os med islandsk hest. På samme måde er der et afhængighedsforhold mellem hovedorganisationen og lokalkubberne, som er med til skabe sammenhængskraft mellem alle aktiviteter rundt om den islandske hest i Danmark. 🐾

BREVKASSE

Brevkassen er din mulighed for at stille spørgsmål om ernæring og sundhed af din hest. Mit navn er Christina Kryder, og jeg er uddannet agronom fra KU. Jeg har arbejdet som foderkonsulent hos St. Hippolyt siden 2008 og er i dag faglig ansvarlig for hele St. Hippolyt Nordic. Jeg skal forsøge efter bedste evne at guide og give dig svar på dine spørgsmål. Har du spørgsmål, så skriv til toelt@islandshest.dk. Skriv brevkasse i emnefeltet.

Kære Brevkasse

Jeg har en ældre hoppe på 24 år, som har meget svært ved at smide sin pels. Hun sveder meget og hoster en del. Jeg er bange for, at den tykke pels er med til, at hun bliver mere syg, fordi hun ikke kan tørre ordentligt. Derudover er hun meget selektiv omkring sit foder. Jeg ved ikke, hvordan jeg kan hjælpe hende. Håber du kan give et input til, hvordan jeg kan fodre hende.

Hilsen Kirsten

Hej Kirsten

Først og fremmest ville jeg få hende testet for PPID (også kendt som Cushings syndrom, red.), og her skal du have fat i din dyrlæge og have taget en blodprøve. Det er dog ikke alle dyrlæger, der anbefaler PPID-test om foråret, da tallene ofte er lavere nu end om efteråret. Men har den PPID, vil den formentlig også vise det på en blodprøve nu. Dette vil have betydning for, hvordan du skal fodre. Derfor vigtigt at kende facts.

Flere ting tyder på, at hun skal observeres for PPID. Bl.a. den lange pels, at hun sveder meget og at hun er kræsne/selektiv. Det kan der selvfølgelig være mange årsager til. Det er også en idé at få hendes tænder tjekket, da kræsenhed kan være tandrelateret.

Hvis du får styr på de ting, forestiller jeg mig, at det fodringsmæssige bliver mere optimalt. Få lavet en balanceret foderplan af en dygtig foderkonsulent og medtag information om hesten samt svar fra din dyrlæge, så konsulenten kan tage det med overvejelserne.

Sørg for at finde god kvalitet grovfoder med analyse, da du har behov for at vide, hvad dit grovfoder indeholder for at få lagt en korrekt foderplan. Konsulenten beregner altid en foderplan med udgangspunkt i dit grovfoder, så et evt. kraftfoder (hvis det er nødvendigt) kan tilsættes ud fra indholdet i dit grovfoder. Lang pels kan godt have noget med mineraler at gøre, og det taler også for at få foderplanen beregnet, så du kan finde ud af, om hun skal have ekstra vitaminer og mineraler.

I dag taler man meget om fodring af tarmfloraen og her kan ekstra fibertilskud være nyttige. Nu er det en hest med lidt alder, som samtidigt er selektiv, og derfor er det relevant at se på opblødte fibertilskud. Her findes mange forskellige på markedet. Afhængig af hestens huld og sygdomshistorik, kan du også blande det op med en mash tilpasset din hests behov. Jeg nævner mash, fordi de kræsne heste ofte kan lide mash, og det er en måde at genvinde appetitten hos hesten.

Jeg håber, du fik input til, hvordan du kan komme videre, og hvad der kan være en mulig forklaring på din hoppes udfordringer. 🐾

Med venlig hilsen Christina

Annonce i TÖLT

Kontakt Birthe Christiansen,
hvis du ønsker en annonce i TÖLT

Tlf. 51 46 61 99, annonce@islandshest.dk

WWW.RYTTERTILRYTTER.DK

ISLAND Rideferie

★★★★★

Prisgaranti!
www.travelnord.dk

TRAVEL NORD

ADVOKATFIRMAET PERNILLE SKINNERUP

JURA OM HESTE

pernilleskinnerup.dk / pernille@skinnerup.dk / 29 16 48 83

Almindelige I piller Coatede

HEST & RYTTER

BESØG OS PÅ STAND J-7190
Vi har masser af gode tilbud med

LOPPEFRØSKALLER

- Almindelige skaller
- I piller i 2 varianter
- Coatede i 3 smagsvarianter

SE FLERE PRODUKTER OG GODE TILBUD I SHOPPEN
WWW.DAMINOSHOP.COM

TØLTHESTER

Improves your riding

 www.toelthester.dk

HYLDAHL.com

- salg og service i hele Danmark -

Prestige®

ITALIA

B-Stensgaard.dk -Be Balanced

Vi bruger holdningsvestene fra B-stensgaard.dk både i vores daglige arbejde med hestene samt til stævner. Holdningsvestene giver en optimal støtte og medvirker til en korrekt opstilling, der gør det muligt at indvirke korrekt.

Vh. Christina og Hans Christian Löwe
Mød B-Stensgaard.dk til World Tølt, Hest & Rytter, Icehorse Festival og DM Islændere

Extreme support

Magneterne syet ind i rygstykket øger varmen og giver en behagelig lindring og holder dig mere smidig og mindre øm i kroppen.

JÓN FRA TYREVOLDSDAL - DK2010100446 - BLUP 124

BLUP 124

B. 8.35 - R. 8.35 = T.8.35
F: Viktor f. Diisa, R. 8.74 - B. 8.48
M: Jónína f. Pulu, B. 8.02 - R. 8.54

Smuk, langbenet, med et unikt sind og 5 flotte gangarter.

GOD STØRRELSE OG FORM:
145 cm og 138 cm på kryds skabt til at gå "op ad bakke".

GODE OG SIKRE FORHOLD
Håndbedækning. Føl og goldhopper går adskilt. Se video med hvordan vi håndterer bedækning på fb. ved at søge på Tyrevoldsdal Islandsheste :)

Tyrevoldsdal Islandsheste v. Peter Frederiksen - 2024 8085 - www.tyrevoldsdal.com

KATLA

VI TROR PÅ KVALITET

Udstyr til dig og din islandske hest
www.katlaudstyr.dk
Hovedgaden 16 | 2690 Karlslunde

KARLSLUND

“FLEX” bomløs sadel

Vejl. udsalg 12.900kr

- Flytbare/udskiftelige knæpuder
- Optimeret sæde
- Forbedredesadelpuder

“A” sadel

Vejl. udsalg 15.900kr

- Flytbare/udskiftelige knæpuder
- Optimeret pasform
- Udskifteligt kopfjern

